

БАДА́Н Олександр Іванович (псевд.- Яворенко; 01. 03. 1894, с. Вілька Мазовецька, нині с. Волиця Жовків. р-ну Львів. обл. — 03. 11. 1937, ст. Медвежа Гора, нині Карелія, РФ) — політичний діяч, історик. Навч. в Укр. чол. гімназії в Перемишлі, університетах Кракова, Відня, Праги, де здобув юрид., філос. та дипломат. освіту. Під час 1-ї світової війни служив в австрій. війську, учасник боїв за Львів у польс.-укр. війні 1918–19. Від 1919 — на еміграції у Відні. Був особистим секр. В. Винниченка під час його приїзду в Україну (24 травня — 23 вересня 1920). Працював адвокатом у Словаччині та Закарпатті. Належав до соц.-демокр. партії, від 1924 — до КП Чехо-Словаччини. 1923 активно співпрацював із г. «Русинь», де була надрук. його «Історія соціальних рухів и соціалістичн. теорії». Переслідуваний за політ. пере-

конання, переїхав 1926 до УСРР, співпрацював з М. Скрипником. Працював у Держплані, викладав у Комуніст. університеті в Харкові. Був вченим секр. Наркомосу УСРР (1927–30). Член правління товариства «Історик-марксист», звідки був виключений 1929 за «яворщину». Працював зав. редакції чужомов. словників УРЕ, проф. всесвіт. історії харків. ВНЗів (1930–33). Надрукував ст. «Комуністичний рух на Закарпатті» («Пролетар», 1927, № 82), «Національне питання на Закарпатській Україні» («ЧШ», 1928, № 1), «Шкільництво на Західній Україні, Буковині та Закарпатті» («Радянська освіта», 1928, № 1), «Культурно-освітня справа на Закарпатській Україні» (там само, № 7–8), а також дослідж. «Закарпатська Україна: соціально-економічний нарис» (Х., 1929), упорядкував альманах письменників Закарп. України «Груні степам» (Х., 1930). Заарешт. 19 лютого 1933 у справі «УВО», засудж. до 10 р. позбавлення волі і засланий на Соловки. 9 жовтня 1937 засудж. до страти. Був розстріляний. Реабіліт. 1959.

Рекомендована література

1. Мацинський І. Словник історичного життя закарпатських українців: Матеріали // Дукля. 1969. № 1;
2. Мольнар М. Олександр Бадан – загублений дослідник Закарпаття // Закарп. правда. 1991, 27 верес.;
3. Рубльов О. С., Черченко Ю. А. Сталінщина й доля західноукраїнської інтелігенції (20–50-ті роки ХХ ст.). К., 1994;
4. Габор В. Бадан Олександр // Укр. журналістика в іменах. Л., 1998. Вип. 5.

В. В. Габор, О. С. Рубльов

Бібліографічний опис:

Бадан Олександр Іванович / В. В. Габор, О. С. Рубльов // *Енциклопедія Сучасної України* [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2003. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-38769>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України (докладніше).